

Bagatelní daňové pohledávky a jejich vymáhání

Vrchnostenská pozice

§ 177 – vztah k občanskému soudnímu řádu

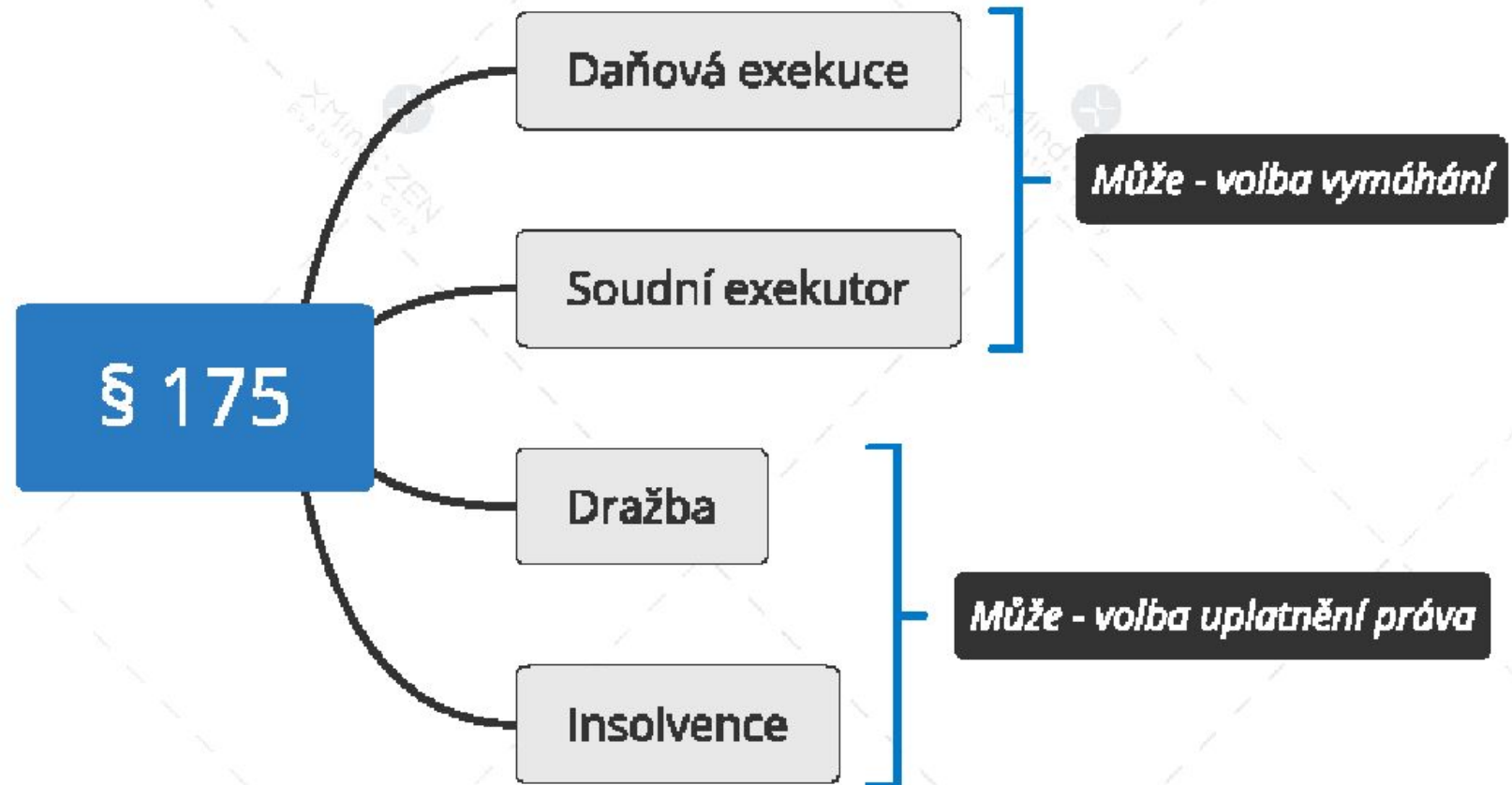
- (1) Nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se při daňové exekuci podle občanského soudního řádu.
- (2) Pravomoci správce daně, jakožto exekučního orgánu, upravuje výlučně tento zákon. Tam, kde vystupuje správce daně coby oprávněný z exekučního titulu, použijí se obdobně ustanovení občanského soudního řádu upravující postavení oprávněného.

Vymáhání daní

§ 175

Způsoby vymáhání

(1) Správce daně může vymáhat nedoplatek daňovou exekucí nebo zabezpečit vymáhání nedoplatku prostřednictvím soudního exekutora, popřípadě jej uplatnit v insolvenčním řízení nebo přihlásit jej do veřejné dražby.

Vymáhání daní

§ 175

Způsoby vymáhání

(2) Správce daně **zvolí způsob vymáhání nedoplatku** tak, aby výše nákladů spojených s vymáháním, které bude daňový subjekt povinen uhradit, nebyla ve zjevném nepoměru k výši nedoplatku.

To je vyjádřeno také v důvodové zprávě k § 175 odst. 2 DŘ:

*"V rámci volby způsobu vymáhání by měl správce daně s přihlédnutím k nutnosti šetřit práva zúčastněných osob (zásada přiměřenosti) a **k zásadě hospodárnosti, jakož i k vlastnímu personálnímu vybavení, zvolit co nejefektivnější možnost pro vymožení dlužného nedoplatku.** Odst. 2 v tomto ohledu stanoví výslovný požadavek na to, aby zvolený způsob vymáhání garantoval, že náklady spojené s vymáháním, které jsou přeneseny na dlužníka, nebudou ve zjevném nepoměru k výši vymáhaného nedoplatku. **Předpokládá se tak změna praxe správců daně (zejména v rámci dělené správy), kteří ve snaze zjednodušit si práci opomíjejí základní principy, na nichž je veřejná správa postavena. Mělo by tak dojít k zamezení případů, kdy na vymáhání bagatelního nedoplatku je povolán soukromý exekutor, u nějž se minimální výše nákladů pohybuje v řádech tisíců korun, ačkoliv lze zajistit vymáhání nedoplatku vlastními silami nebo předáním správci daně příslušnému vymáhat nedoplatek v rámci dělené správy (v současnosti celnímu úřadu), tedy způsoby pro dlužníka výrazně příznivějšími...***"

„Samotné ustanovení § 175 odst. 2 DŘ je nutné vykládat ve smyslu výše uvedeného zásady přiměřenosti, která sleduje cíl správy daní. **Tedy tak, že správce daně je povinen zvolit způsob vymáhání pro dlužníka nejvhodnější, resp. nejméně nákladný. I přes existenci zjevného nepoměru mezi nedoplatkem a náklady spojenými s vymáháním, je správce oprávněn zvolit způsob vymáhání. Ustanovení nelze vykládat v tom smyslu, že správce daně při existenci nepoměru není oprávněn vůbec zahájit vymáhání, ačkoliv tomu přísně gramatický výklad v určitých ohledem může napovídat.** Při posuzování ustanovení je třeba jít cestou výkladu teleologického, popřípadě systematického. Účel ustanovení směřuje jednoznačně ke zvolení způsobu vymáhání. Ani v občanském soudním řádu či exekučním řádu neexistuje konstrukce, kdy by nebylo možné vymáhat dlužné částky, protože náklady na vymáhání převyšují dlužnou částku. **Účelem ustanovení je právě zákonnou konstrukcí nutit správce daně ke zvolení způsobu vymáhání, který co nejméně zatíží dlužníka, tedy zejména využít vlastních možností k vymožení nedoplatku.**“

Odstavec první uvedeného paragrafu sice dává správci daně právo volby, zda bude dluh vymáhat správní exekucí nebo zabezpečí vymáhání prostřednictvím soudního exekutora, nicméně tato možnost volby je omezena zmíněnou zásadou přiměřenosti nákladů, která vychází z obecné zásady přiměřenosti obsažené v katalogovém výčtu zásad v § 5 odst. 3 daňového řádu.

Jinými slovy, **pokud má správní orgán (správce daně) při volbě způsobu vymáhání pohledávky na výběr**, je povinen volit cestu ekonomicky nejvýhodnější pro dlužníka.

„Stále sice platí a rovněž z uvedené judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že by se vždy mělo přihlížet k personální vybavenosti daného orgánu veřejné správy, nicméně z rozhodnutí Ústavního soudu je patrné, že toto pravidlo, které je jakousi konkretizací zásady, dle níž právní řád nemůže po nikom požadovat fakticky nemožné, bude aplikovatelné jen zřídkakdy. ...

...Podle Ústavního soudu konkretizaci obecných zásad činnosti veřejné správy a požadavek využívat primárně vlastních a pro povinného šetrnějších možností k vymožení nedoplatku. Již dříve bylo opakovaně judikováno, že žádný výkon veřejné moci nemá z hlediska zásady proporcionality omezovat práva jednotlivců více, než je nutné.“

Podle Ústavního soudu totiž i malé obce (a tím spíše města) mají možnost, jak navzdory své nedostatečné vybavenosti dostat závazku z uvedeného ustanovení daňového řádu. Kromě možnosti obrátit se na celní úřad pak **soud zmiňuje také možnost uzavřít s jinými obcemi tzv. veřejnoprávní smlouvu** za účelem výkonu rozhodnutí (tedy provedení exekuce) vlastními silami bez použití služeb soudního exekutora. A tím eliminovat náklady exekuce.

Co bude například ORP nebo Magistrát dělat s bagatelní pohledávkou malé obce?

Podle ustanovení § 105 zákona č. 500/2004 Sb.,
správní řád, v platném znění:

*(1) Exekuční titul u exekučního správního orgánu
uplatňuje*

*a) správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním
stupni nebo který schválil smír, nebo*

b) osoba oprávněná z exekučního titulu.

*(2) Správní orgán uvedený v odstavci 1 písm. a) nebo
osoba oprávněná z exekučního titulu **mohou o
provedení exekuce požádat též soud nebo
soudního exekutora.***

Lze si vyložit zákon tak, že si můžeme zvolit, zda bude dlužnou částku budeme vymáhat svými prostředky nebo zda exekucí pověříme soudního exekutora?

Tento výklad Ústavní i Nejvyšší správní soud odmítly, mimo jiné s odkazem na právní principy a ustanovení § 175 odst. 2 daňového řádu!

Podle ustanovení § 106 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění:

- (1) Exekučním správním orgánem, který na žádost správního orgánu uvedeného v § 105 odst. 1 písm. a) nebo osoby oprávněné z exekučního titulu provádí exekuci na peněžitá plnění, **je obecný správce daně místně příslušný podle zvláštního zákona**, nestanoví-li zákon, že exekučním správním orgánem je správní orgán uvedený v § 105 odst. 1 písm. a)
- (2) **Obecní úřad** nebo krajský úřad **je exekučním správním orgánem** **tehdy, je-li současně správním orgánem uvedeným v § 105 odst. 1 písm. a)** nebo je-li takovým správním orgánem jiný orgán územního samosprávného celku. Na žádost obecního úřadu provede exekuci obecný správce daně místně příslušný podle zvláštního zákona.
- (3) **Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní.**

Exekučním správním orgánem ve smyslu § 106 odst. 2 správního řádu je úřad, protože vydal vykonávané rozhodnutí v prvním stupni [§ 105 odst. 1 písm. a) správního řádu]. Podle § 106 odst. 2 správního řádu má úřad na výběr, zda exekuci provede sám, nebo zda o její provedení požádá obecného správce daně, kterým je místně příslušný celní úřad [§ 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů]. Ve smyslu § 106 odst. 3 správního řádu se v obou případech exekuce na peněžitá plnění řídí zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Věstník NKÚ 13/27

Z hlediska příslušnosti orgánu veřejné moci k vybírání a vymáhání PP v dělené správě obecně platí, že není-li v zákoně (podle kterého se PP ukládá) uvedeno, kdo vybírá a vymáhá nebo kdo vymáhá, je touto činností pověřen CÚ jakožto obecný správce daně.

Dále platí, že pokud je ukladatelem PP obec, je obec (obecní úřad) ve smyslu ustanovení § 106 odst. 2 SŘ zároveň exekučním správním orgánem. GŘC uvedlo, že pokud není ve zvláštním právním předpisu stanoveno jinak, **obec zajišťuje vybírání a vymáhání PP, která sama uloží. Taková PP nejsou předmětem dělené správy ve smyslu DŘ. Obce však mohou u těchto PP využít institutu žádosti o provedení exekuce podle § 106 odst. 2 SŘ (musí se jednat o PP uložená podle SŘ)**. Na žádost obecního úřadu provádí exekuce místně příslušný obecný správce daně, tedy CÚ.

PP=peněžitě plnění

Jak naložit s bagatelními pohledávkami z místních poplatků?

Žádost na celní úřad

Městský úřad, jako věcně oprávněný správní úřad dle ust. § 105 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb.. správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád), který vydal vykonatelné správní rozhodnutí, tímto dle ust. § 106 odst. 2 správního řádu žádá Celní Úřad jako obecného správce daně, o provedení exekuce podle zvláštního předpisu na shora uložené peněžitě plnění dlužníka a to ve prospěch účtu oprávněného č.ú:

§ 8 odst. 2, zákona o celní správě

Celní úřad je obecným správcem daně podle správního řádu a vykonává správu placení peněžitých plnění v rámci dělené správy, která jsou příjmem státního rozpočtu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávných celků.

Ne místní poplatky jen pokuty – protože nevzniknou ve správním řízení

§ 161 – Dělená správa

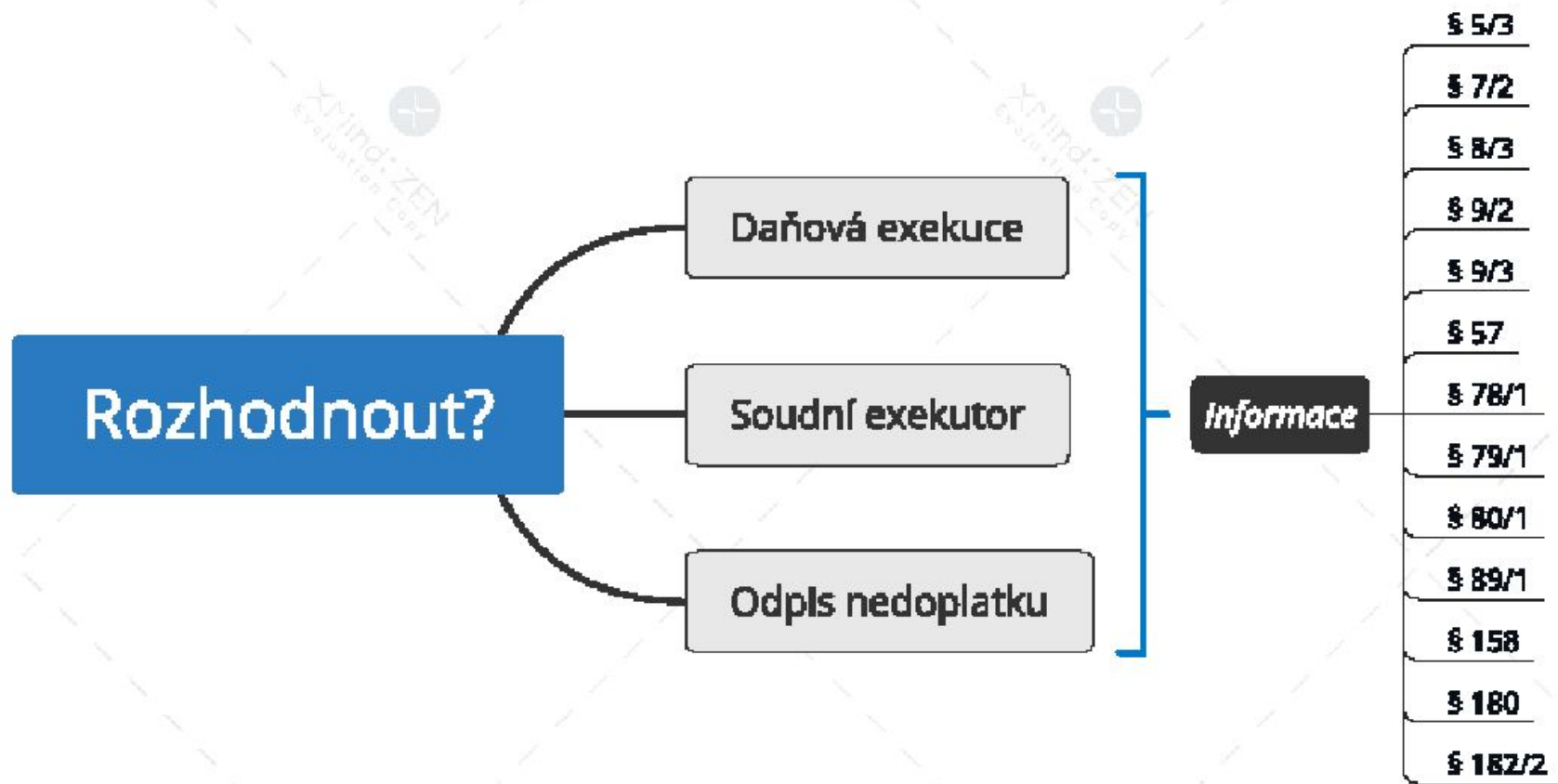
K dělené správě dochází, je-li rozhodnutím orgánu veřejné moci, který není správcem daně, vydaným při výkonu veřejné moci uložena platební povinnost k peněžitému plnění určenému do veřejného rozpočtu a postupuje-li se při jeho placení podle tohoto zákona nebo podle jeho jednotlivých ustanovení.

“Výkon rozhodnutí probíhá v rámci tzv. dělené správy (§ 161 daňového řádu). Prováděl-li by úřad výkon rozhodnutí sám (tzv. procesní dělená správa), tzn., nepožádal-li by o výkon místně příslušný celní úřad, byl by v tomto rozsahu správcem daně (§ 161 odst. 2 daňového řádu).“

Zdroj: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.7.2015, čj. 8 As 143/2014

Existence dělené správy vychází ze skutečnosti, že vedle peněžitých plnění do veřejných rozpočtů, jako jsou daně, cla, správní, soudní a místní poplatky atd., u nichž je dán komplexní procesní režim podle daňového řádu, se vyskytuje i řada peněžitých plnění směřujících rovněž do veřejných rozpočtů ukládaných podle jiných než daňových zákonů, tj. zejména v obecném režimu správního řádu. **U těchto peněžitých plnění se podle daňového řádu postupuje až v rovině platební** (srov. viz. BAXA J., DRÁB, O., KANIOVÁ, L., LAVICKÝ, P., SCHILLEROVÁ, A., ŠIMEK, K. a ŽIŠKOVÁ, M.. Daňový řád: Komentář, Wolters Kluwer, 2011).

Platební povinnost je uložena prvním orgánem veřejné moci, a tento orgán je současně i příjemcem v případě dobrovolného plnění. Teprve v případě, že k dobrovolnému splnění nedojde, postupuje ukladatel správu tohoto peněžitého plnění dalšímu orgánu veřejné moci, věcně příslušnému pro vymáhání v režimu daňového řádu.

Rozhodnutí SŘ

Předám CS

§ 106 SŘ

CS je správcem daně

Postupuje dle DŘ

První krok podle DŘ

Stává se SD úřad

Nelze předat CS podle § 106 SŘ

Lze delegovat podle § 17 DŘ

Q

FJ

SD

Měně přikládám

(Podle nálezu Ústavního soudu Pl.ÚS 33/97 ze dne 17. 12. 1997)

"Dalším naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně nebo v důsledku nevzdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity."

24 Co 167/2019

Na civilních soudech tedy nelze spravedlivě požadovat, aby se přiměřeností postupů orgánů veřejné správy zabývaly, neboť takové hodnocení nutně předpokládá detailní znalost poměrů ve značně specializované a profesionalizované veřejné správě, a to včetně personálního stavu u konkrétního orgánu veřejné správy, jeho rozpočtových možností apod.

Pokud by civilní soudy postupy orgánů veřejné správy přezkoumávaly, jednalo by se navíc o zřejmé vybočení z civilní pravomoci vymezené v § 7 o.s.ř. Jak uvedl exekuční soud ve věci shora zmíněné, **v řízení o nařízení exekuce se nelze zabývat záležitostmi majícími těžiště ve veřejném právu.**

§ 182 Exekuční náklady

- Povinnost hradit, pokud není daňová exekuce neoprávněná
- Náklady vznikají zahájením exekučního řízení
- Exekuční řízení je zahájeno vydáním exekučního příkazu a prvním pokusem o doručení
- Můžou být stanoveny samostatným rozhodnutím
- Evidují se na osobním daňovém účtu a vymáhají se současně s dluhem
- Nesledují osud daně - § 2 odst. 5

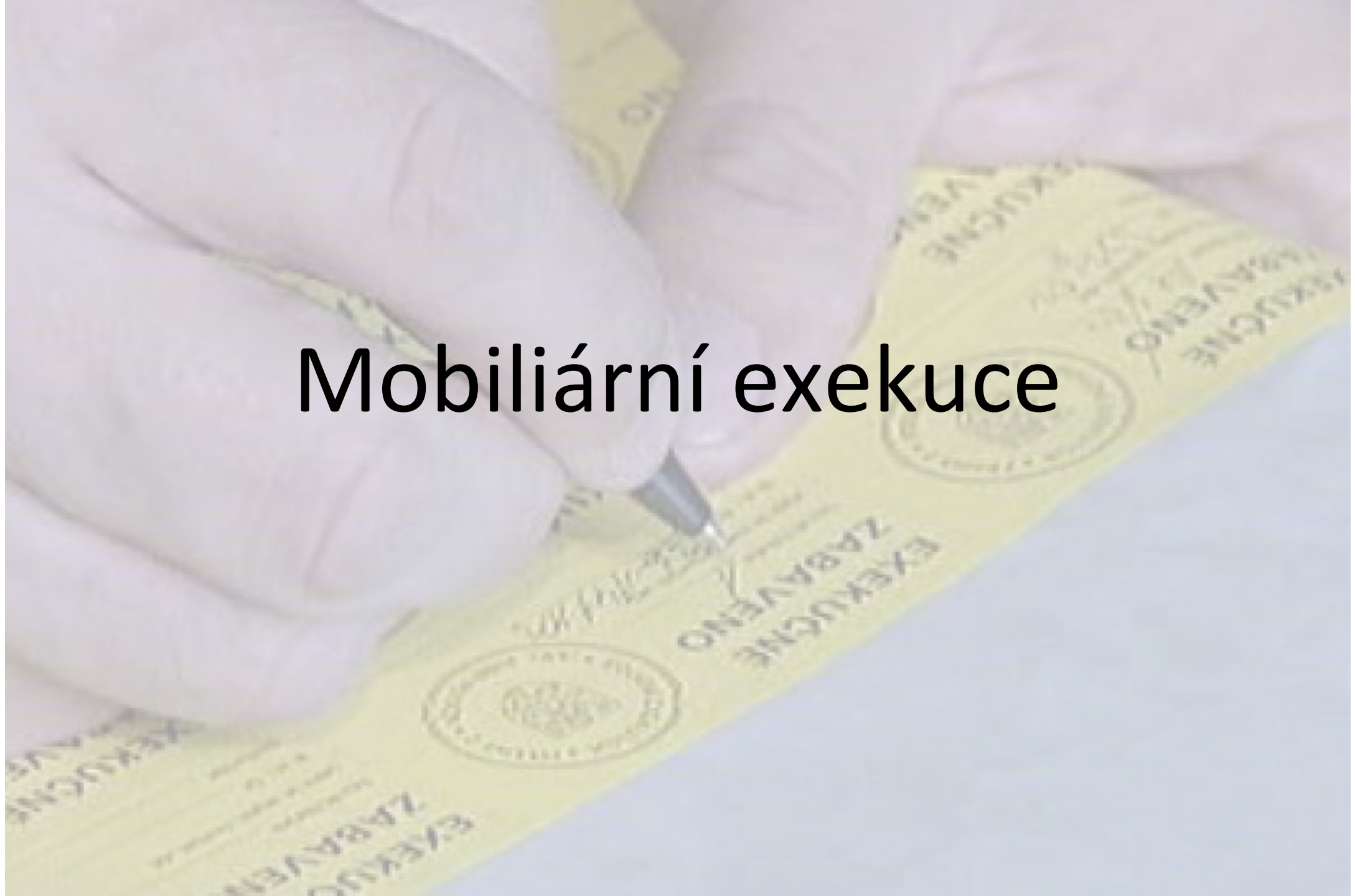

Exekuční náklady

1. náklady za nařízení daňové exekuce (500 Kč)
2. Náklady za výkon prodeje (500 Kč)
3. Hotové výdaje

Musí hradit i v případě, kdy je daňová exekuce bezvýsledná !

Mobiliární exekuce

Složení týmu: 5-6 lidí

- 1 vykonavatel z MMCH plnil roli hlavního vykonavatele a řídí samotný výkon rozhodnutí (komunikuje s klientem, rozhoduje na místě o procesních věcech, o tom co se zabaví, ...)
 2. a 3. člen 2 kolegyně z OE dělají administrativu: jedna sepisuje protokol o průběhu exekuce, druhá sepisuje zájemní protokol (soupis movitých věcí, exekuční nálepky apod.)
 4. člen 1 strážník MP v civilu průběh rozhodnutí natáčí na kameru
 5. a 6. člen 2 strážníci MP dělají ochranu, stěhováky a další související věci
- + dle potřeby lze přizvat ještě nezávislou osobu (nikdo to dělat nechce, sousedé odmítají;
- + dle potřeby lze přizvat ještě uniformovanou hlídku strážníků MP či PČR (z pravidla pouze když dojde k nějakému sporu, což se stává minimálně)

Finanční nákladnost!!!

Vykonavatel 10 PT

Správcí daně 9 PT + rizikový
příplatek

Strážníci MP 7 PT

Náklad na 1 exekuci – 1 hodina výkonu rozhodnutí:

Administrativa předem (cca 2 hodiny):	498,- Kč
Mzdové – výkon rozhodnutí:	1442,- Kč
Pronájem dodávky:	121,- Kč
(Zámečnick):	1200,- Kč
Skladové prostory	vlastní režie
Administrativa následná	498,- Kč
-----	-----
Celkem	3759,- Kč

Náklad na 1 exekuci – 1 hodina:

Dražba	2500,- Kč	
+ nájem dražební místnosti		ve vlastní režii
-----	-----	
Celkem	2500,- Kč	

Poštovné 51,50 Kč /dodejka do vlastních rukou/, 1,50 Kč obálka, potisk + složenska 2 Kč

Mobiliární exekuce prováděny v letech 2009 až 2015

Pravidelně 1x týdně. V roce 2014 - 2x týdně.

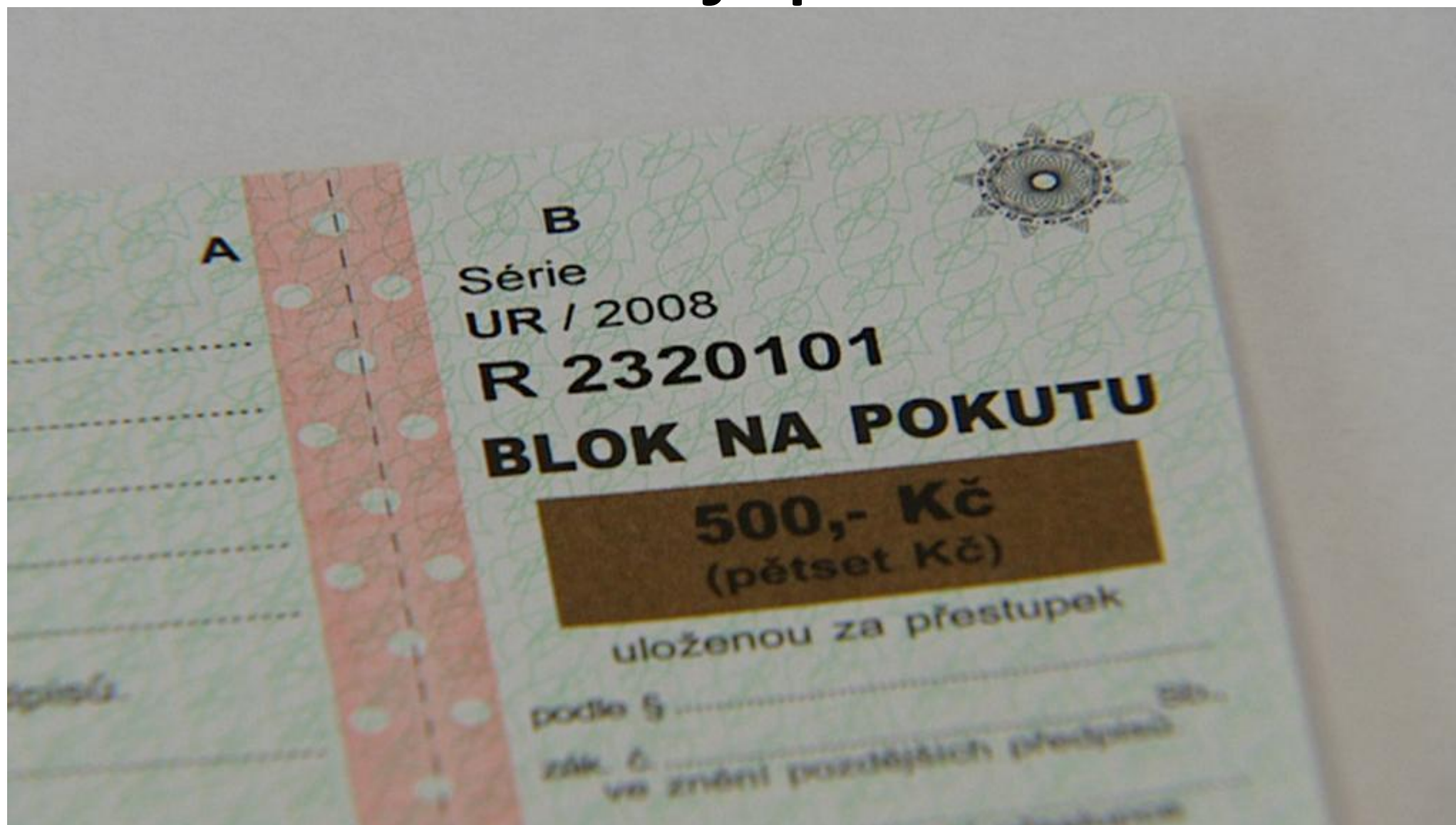
Výnos 3,4 mil. Kč (3,1 mil. Kč VR + 0,3 mil. Kč dražby)

Provedeno 2.484 exekucí

Průměrný výnos: 1.300 Kč/výkon rozhodnutí,

Nicméně 2/3 exekucí byly nulové

Kolik stojí pokuta?

Hodinový náklad na 1 strážníka, při ročním fondu pracovních hodin (251 pracovních dní) představuje cca 224 Kč.

1) Proces uložení pokuty:

Uložení sankce řeší s přestupcem 2 strážníci, cca max. 30 mim.

= $2 \times 224 \text{ Kč} \times 0,5 = 224 \text{ Kč/hod.}$

2) Sepsání úředního záznamu z události a zadání do MP Manageru (1 strážník 0,5 hod) = 112 Kč.

3) Založení případu v DDP + sepsání předávacího protokolu k předání pohledávky k dalšímu vymáhání na MMCH (1 zaměstnanec 0,5 hod) = 112 Kč.

Nezapočítávám dalšího zaměstnance, který to v rámci dělené správy veze na úřad, stráví tu hodinu a projede PHM, ...

Náklady MP = 448 Kč – jeli zaplaceno ... jinak dále

1. upomínka

Náklady OE (zde počítám analogicky roční náklad na zaměstnance 500.000 Kč /9 PT/)

Převzetí případu, založení spisu (cca 1 hod.) 249 Kč

Zaslání upomínky – vygenerování a odeslání (cca 20 min. práce) 83 Kč

Poštovné, dodejka do vlastních rukou 51,50 Kč, dodejková obálka 1,5 Kč, potisk upomínky + složenska 2 Kč = celkem přímé náklady 55 Kč

(Rovněž nezapočítávány další benefity, např. stravenky, příspěvek na penzijní pojištění. Nezapočítávána práce pokladní (cca 2 min. práce), ani práce účetní, pokud účtuje o převodu z banky).

Náklady MMCH OE v případě zaplacení na 1. upomínku: 387 Kč

CELKEM = MP + MMCH = 835 Kč (je-li zaplaceno na 1. upomínku ... jinak dále...)

Pokud je dále vymáháno:

Lustrace majetku, komunikace s bankami, ČSSZ, ÚP, zdravotními pojišťovnami (cca 1 hod.) **249 Kč**

Sepsání exekučního příkazu (0,5 hod. práce) = 125 Kč + následně vyrozumění o nabytí PM (0,25 hod. práce) = 62 Kč

Evidence ve spise a v eSPSISu (0,5 hod. práce) = 125 Kč

Odeslání EP bance, zaměstnavateli (datovou schránkou = 0 Kč, dlužníkovi 55 Kč), zaslání vyrozumění o nabytí právní moci (datovou schránkou = 0 Kč, dlužníkovi 55 Kč) = 110 Kč

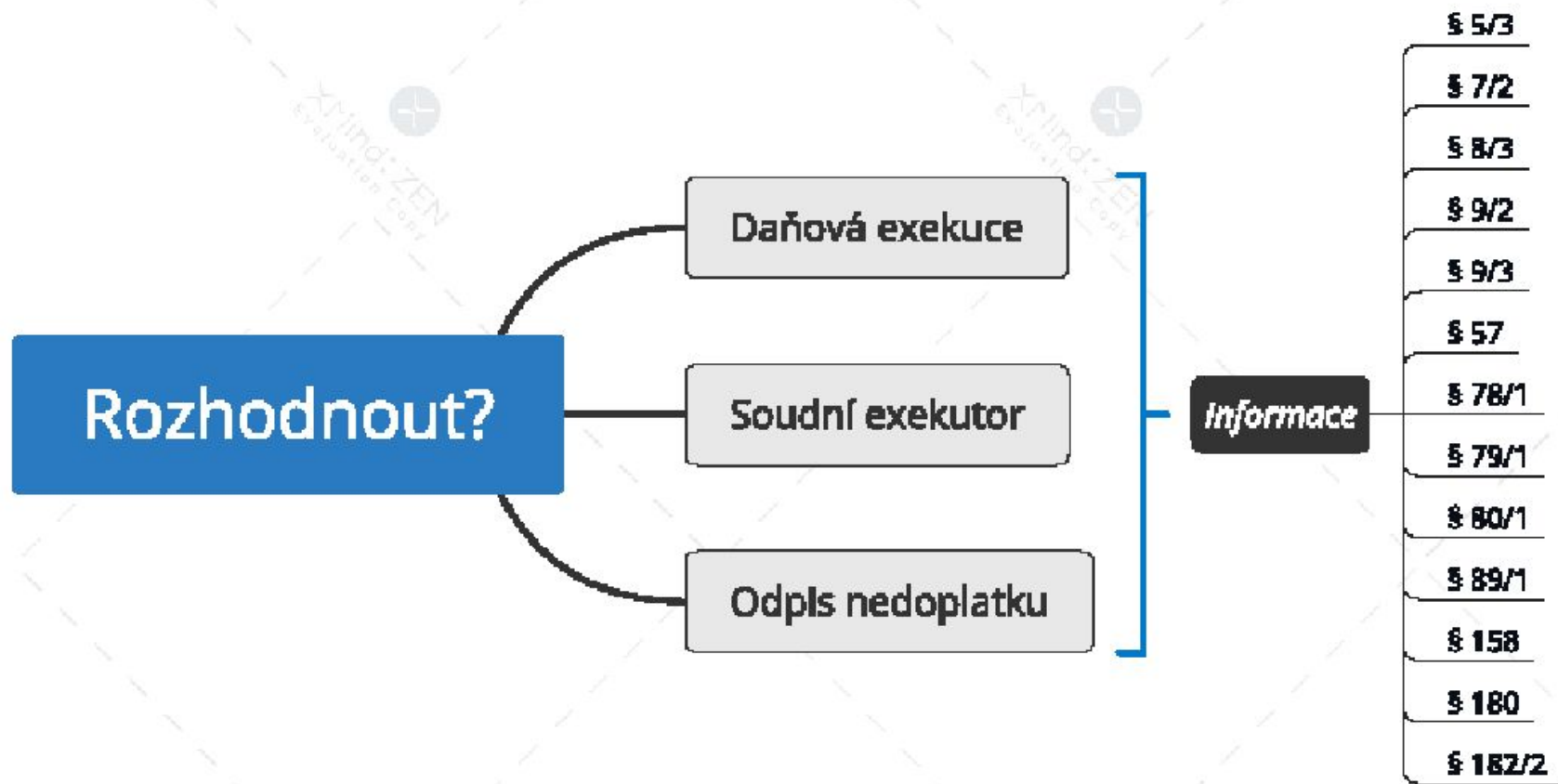
CELKEM = 546 Kč

Dohromady = 835 Kč + 546 Kč = 1381 Kč.

Vše bez provozní a správní režie (poměrových nákladů na provoz úřadu).

**Krok 2 se může po dobu životnosti pohledávky
(6 let) opakovat vícekrát – dělám více lustrací
majetku apod.**

**Má tedy cenu ukládat stovkové pokuty?? Nebo
je ekonomičtější tyto přestupky řešit
domluvou??**

„Náklady spojené s vymáháním prostřednictvím soudního exekutora tedy představovaly k okamžiku rozhodování žalovaného o vhodném způsobu vymáhání potenciálně částku 7865 Kč, tj. **více než trojnásobek dlužné částky. Taková výše nákladů je ve zjevném nepoměru k výši dlužné částky.“**

Vlastní mobiliární exekuce - hotové výdaje cca 6000 Kč

Exekuční náklady

1. náklady za nařízení daňové exekuce **(500 Kč)**
2. Náklady za výkon prodeje **(500 Kč)**
3. **Hotové výdaje – cca 6000 Kč**

Musí hradit i v případě, kdy je daňová exekuce bezvýsledná !

**Celkem exekuční náklady cca 7000
... a co dál?**

Odpisy pohledávek ???

§ 158 Odpis nedoplatku pro nedobytnost

(1) Správce daně odepíše nedobytný nedoplatek.

(2) Nedobytným nedoplatkem se pro účely tohoto zákona rozumí nedoplatek,

a) který byl bezvýsledně vymáhán na daňovém subjektu i na jiných osobách, na nichž mohl být vymáhán, **nebo** jehož vymáhání by zřejmě nevedlo k výsledku, anebo u něhož je pravděpodobné, že by náklady vymáhání přesáhly jeho výtěžek,
nebo

b) jehož vymáhání je spojeno se zvláštními nebo nepoměrnými obtížemi.

§ 181 Odklad a zastavení daňové exekuce

Správce daně na návrh příjemce exekučního příkazu nebo z moci úřední daňovou exekuci zcela nebo zčásti zastaví, pokud

- a)** pro její nařízení nebyly splněny zákonné podmínky,
- b)** odpadl důvod, pro který byla daňová exekuce nařízena,
- c)** povolí posečkání úhrady nedoplatku,
- d)** bylo pravomocně rozhodnuto, že postihuje majetek, k němuž náleží právo nepřipouštějící exekuci, nebo věci nepodléhající exekuci,
- e)** zaniklo právo vymáhat nedoplatek,
- f)** předpokládaný výtěžek nepostačí ani ke krytí exekučních nákladů,
- g)** by pokračování v daňové exekuci bylo spojeno s nepoměrnými obtížemi,
- h)** bylo nařízeno více daňových exekucí a k úhradě vymáhaného nedoplatku postačí pouze některá z nich, nebo
- i)** je tu jiný důvod, pro který nelze v daňové exekuci pokračovat.

Cílem správy daní je také **zabezpečení jejich úhrady** (§ 1 odst. 2 daňového řádu). Cílem správy daní tedy **není odepisovat nebo vůbec nevymáhat bagatelní pohledávky**, ale v souladu se zásadou přiměřenosti zvolit způsob vymáhání, který daňový subjekt nejméně zatíží a ještě umožní dosáhnout cíle správy daní.

**Ve spolupráci s poradenskou
firmou, celní správou,
exekutorem a advokátní
kanceláří vytvořit referenční
model
SMĚRNICI PRO POHLEDÁVKY**

$$S=K1+C+K2+J+P$$

Děkujeme za pozornost